

ניהול פרויקטים

מירב שקרון

1

פרויקט - הגדרה

- מאמץ זמני שיש לו התחלה וסוף מוגדרים ועשוי למען מטרה
- מייצר מוצר ייחודי (במקרה שלנו- מוצר תוכנה)
- מורכב ממשימות התלויות ביניהן
- PMI - ארגון ניהול הפרויקטים משנת 1969

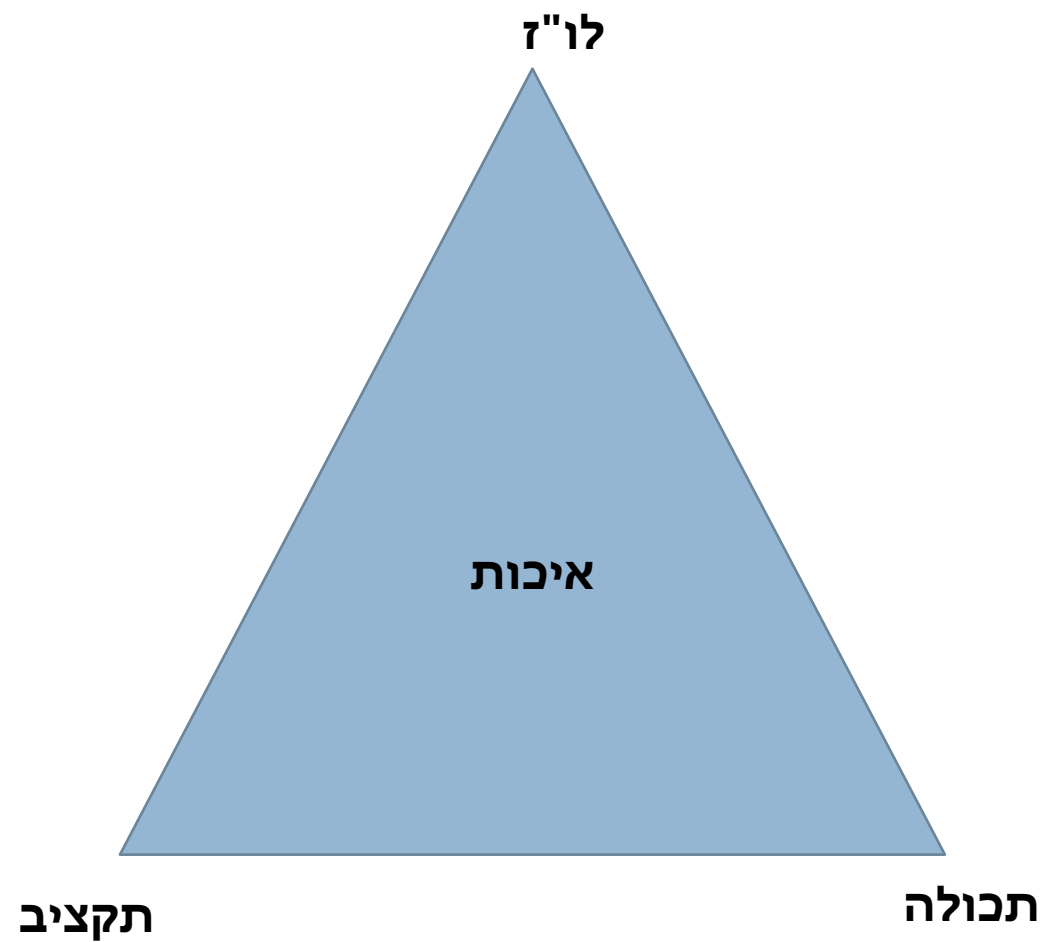

פרויקטי תוכנה

למה פרויקטי תוכנה נכשלים לעיתים כ"כ קרובות?

- יעדי הפרויקט לא מציאותיים ולא ברורים
- אומדנים לא מדויקים של המשאבים הנדרשים
- דרישות מערכת אינן מוגדרות היטב
- דיווח לקוי לגבי מצב הפרויקט
- סיכונים לא מנוהלים
- תקשורת לקויה בין הלקוח, המפתחים והמשתמשים
- שימוש בטכנולוגיה לא בשלה
- אי יכולת לנהל את מורכבות הפרויקט
- פרקטיקות פיתוח מרושלות
- ניהול לקוי של הפרויקט
- פוליטיקה של בעלי עניין
- לחצים מסחריים

משולש האילוצים

תכונות חשובות למנהל פרויקטים

- תקשורת טובה עם אנשים
- יודע לנהל משא ומתן בצורה טובה ובהרגשה נעימה ל-2 הצדדים
- מנהיגות
- יכולת ניהול צוות
- יודע לנהל זמן
- יכולת ניהול סיכונים
- בן אדם מאורגן
- ידע רחב- גם בנושא הפרויקט וגם בנושאים כלליים
- חשיבה ביקורתית- יכולת ניתוח והבחנה בין יתרונות לחסרונות
- מיומנויות תכנון וידע בשימוש בכלי תכנון

שלב ב' ניהול פרויקט

ביצוע

תכנון

ייזום

סגירה

בקרה

Traditional Project Management Lifecycle

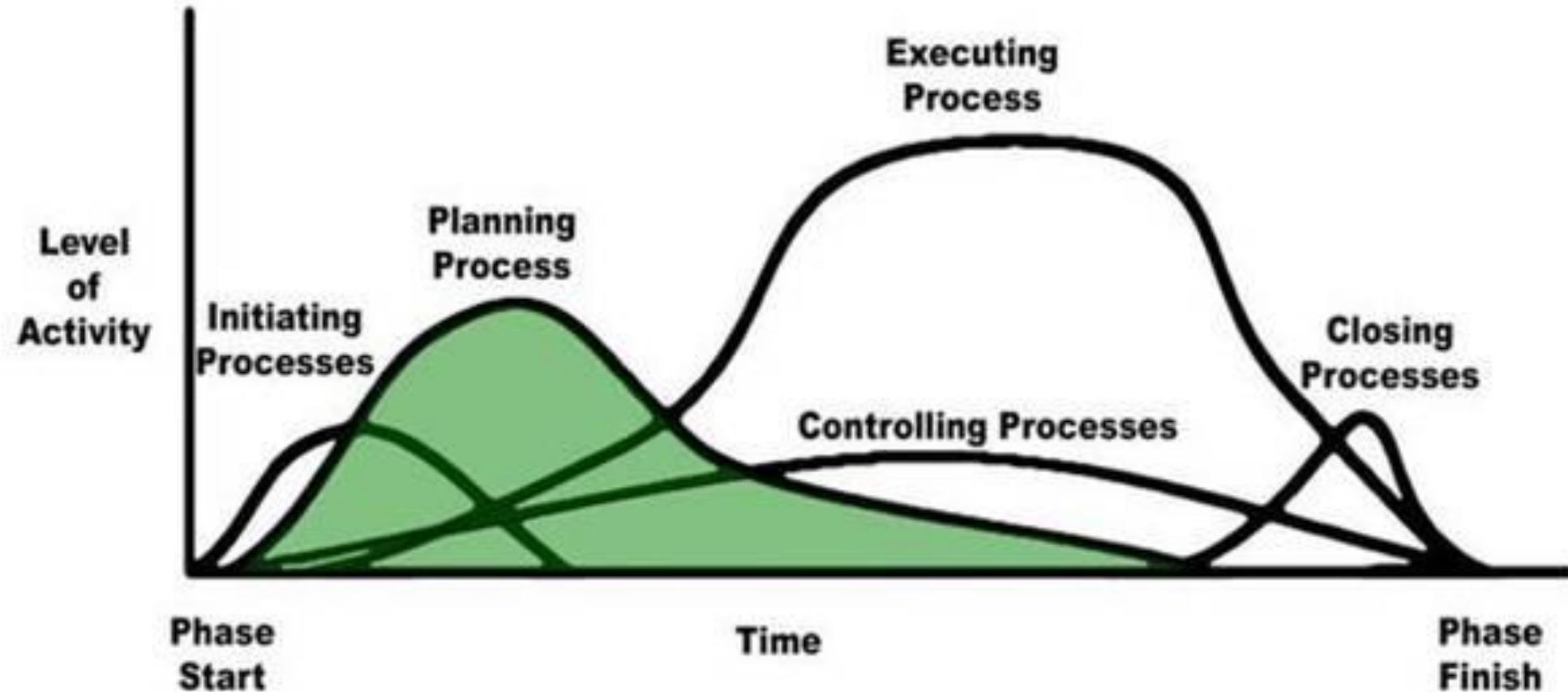

Figure 1 – Traditional Planning Focus
(Adapted the from PMBOK Guide)

Agile Project Management Lifecycle

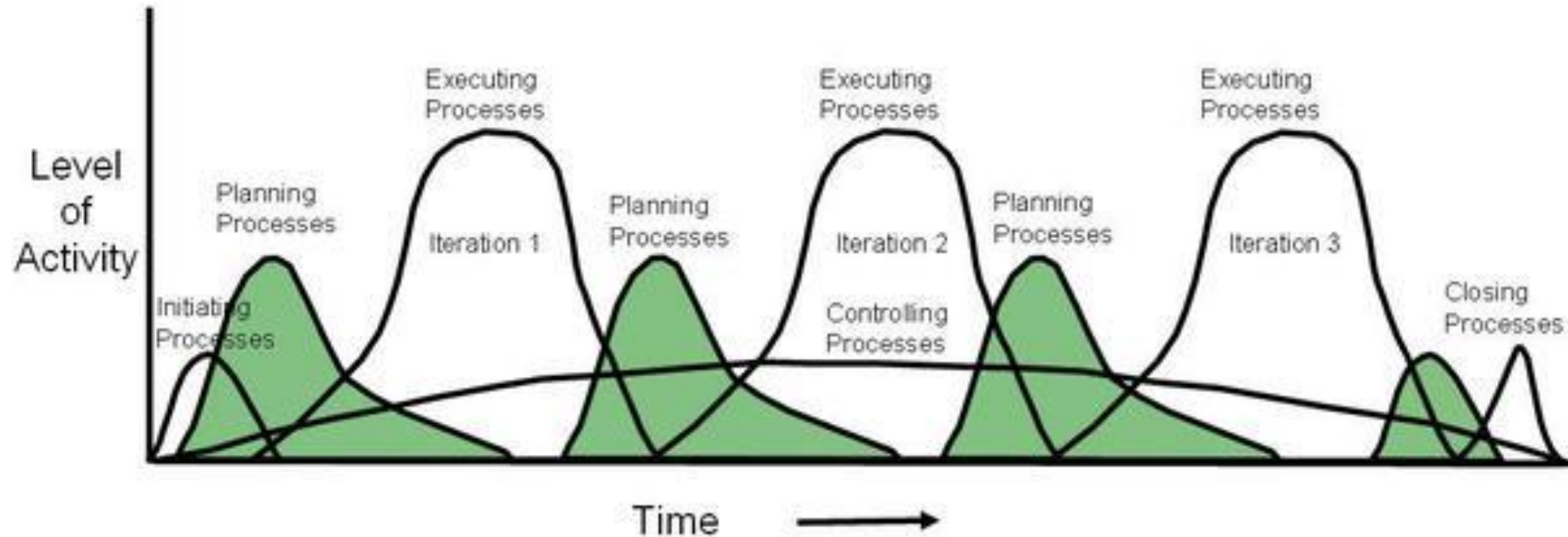
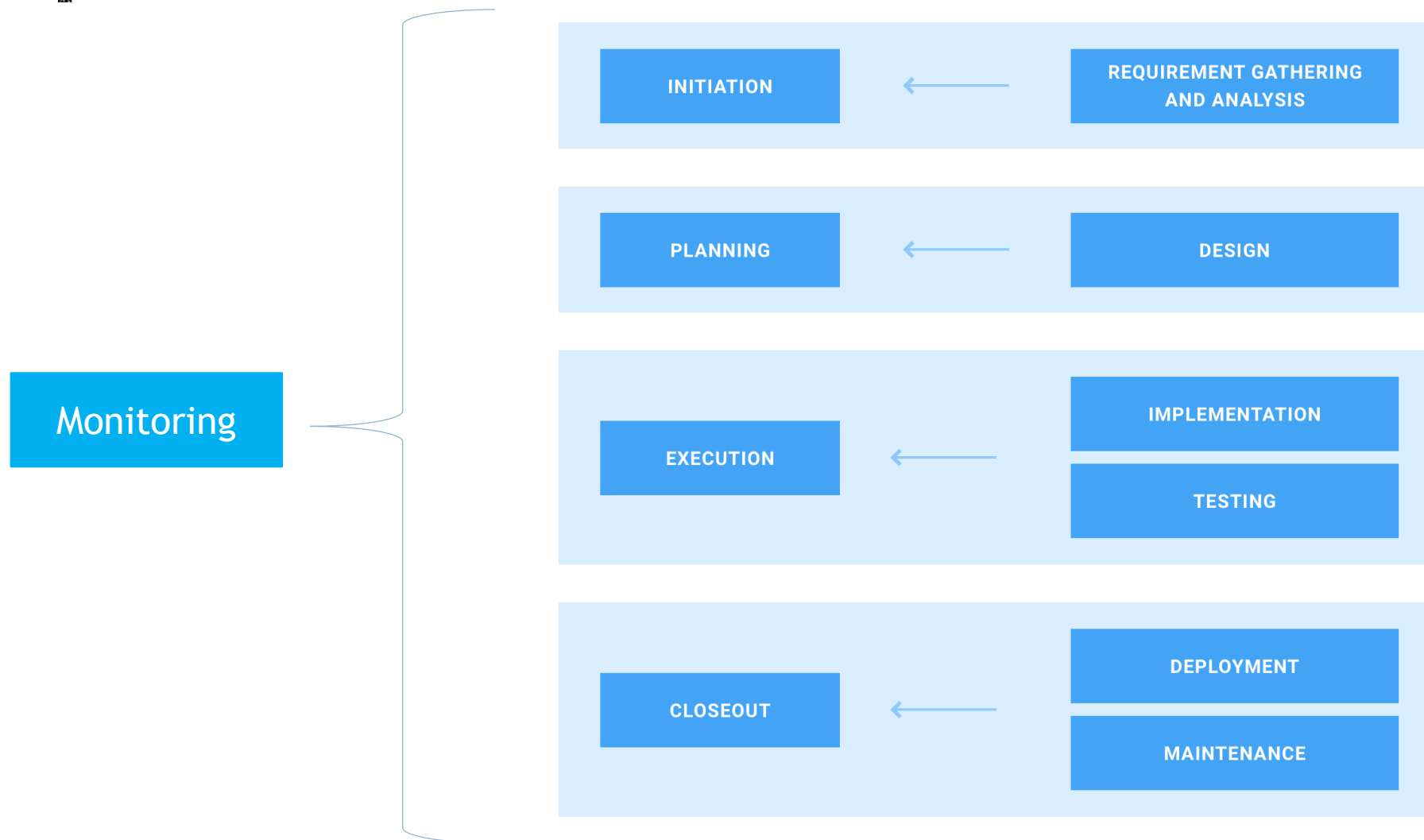

Figure 2 – Agile Planning Focus

מחזור חיים של התוכנה + שלבי ניהול הפרויקט

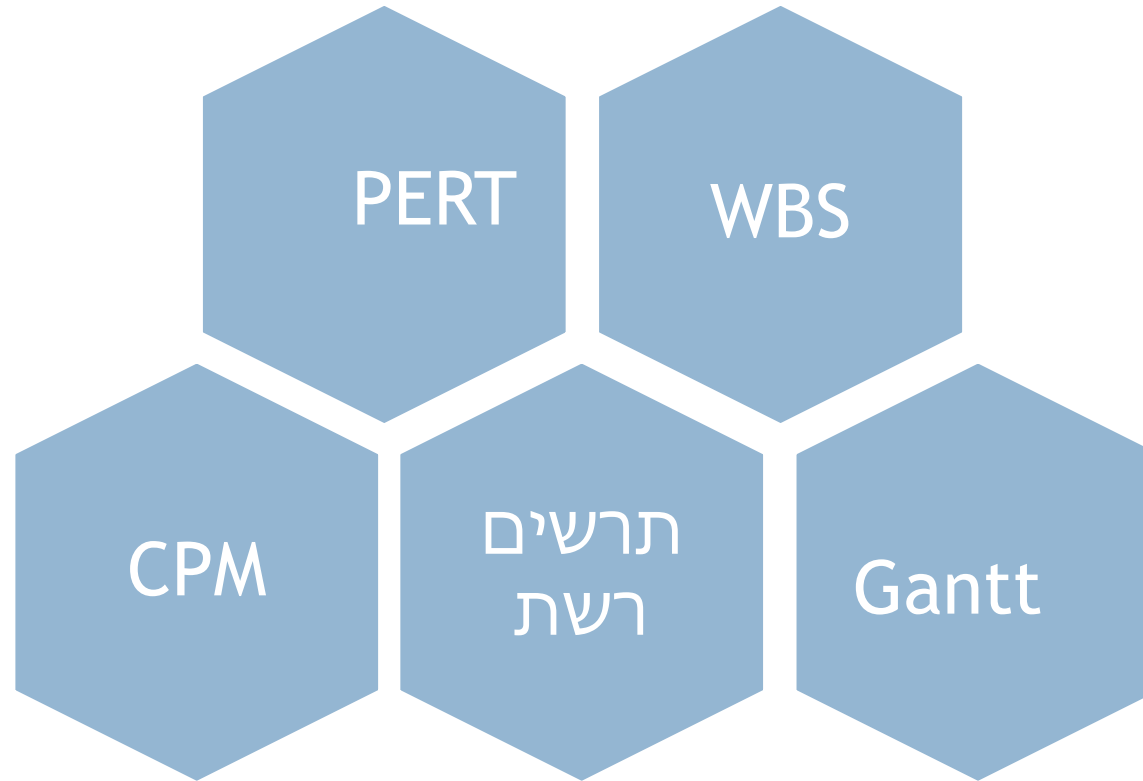
שלב הייזום

- הכרה בצורך לבצע - מה הרעיון שלנו/ איזה בעיה אמורה להיפתר?
- הגדרת מטרות העל של הפרויקט
- הגדרת ציפיות הלקוחות, ההנהלה ויתר בעלי העניין בפרויקט
- הגדרת היקף הפרויקט
- בחירת הצוות הראשוני לביצוע הפרויקט

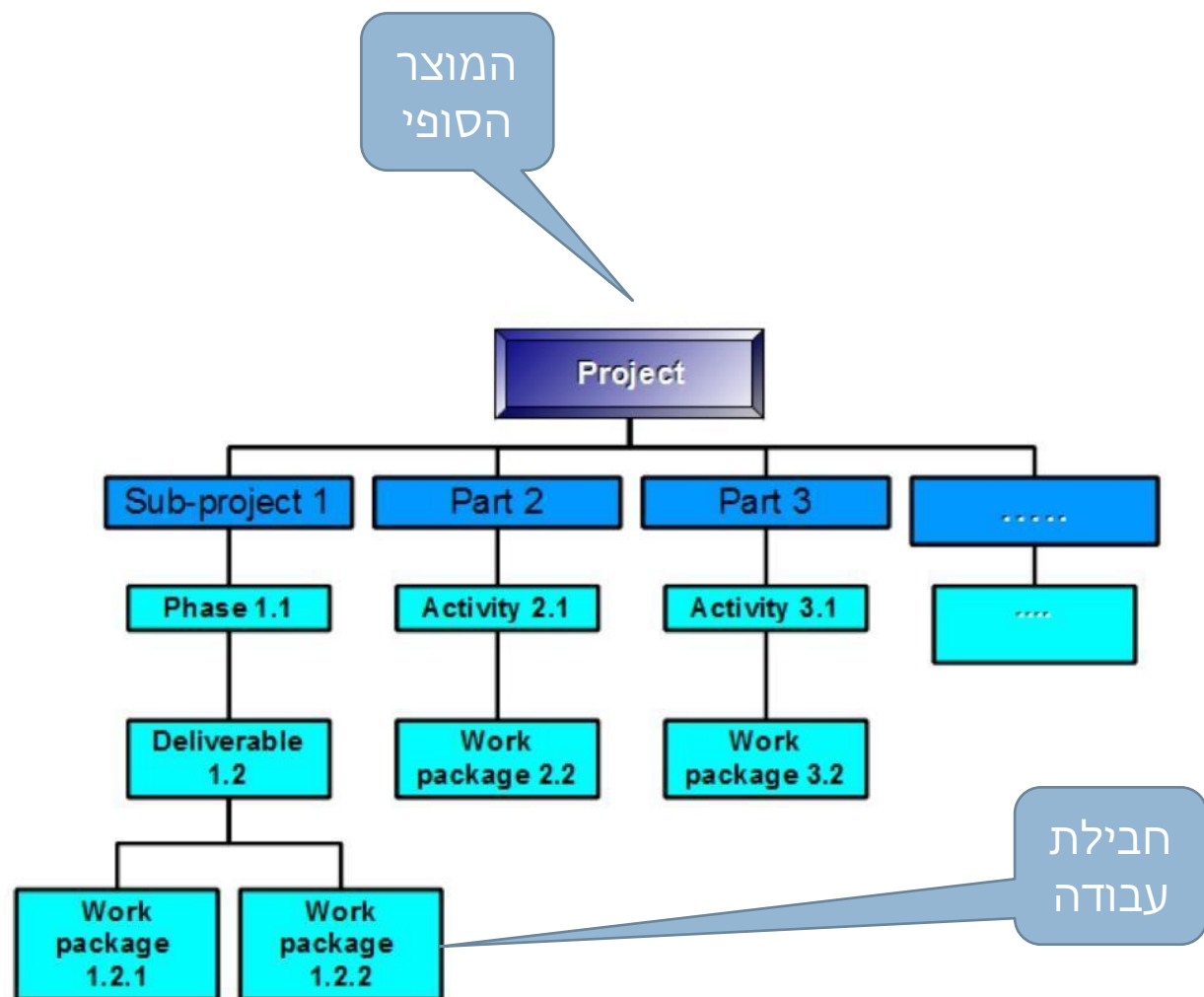
שלב התכנון

- חלוקת המטרות העל ליעדים ניתנים למדידה
- חלוקת הפרויקט לתתי משימות
- גיוס וגיבוש צוות העבודה
- קביעת לו"ז לביצוע המשימות
- הערכת עלויות הפרויקט

כלים (שונים) בשלב תכנון פרויקט

WBS

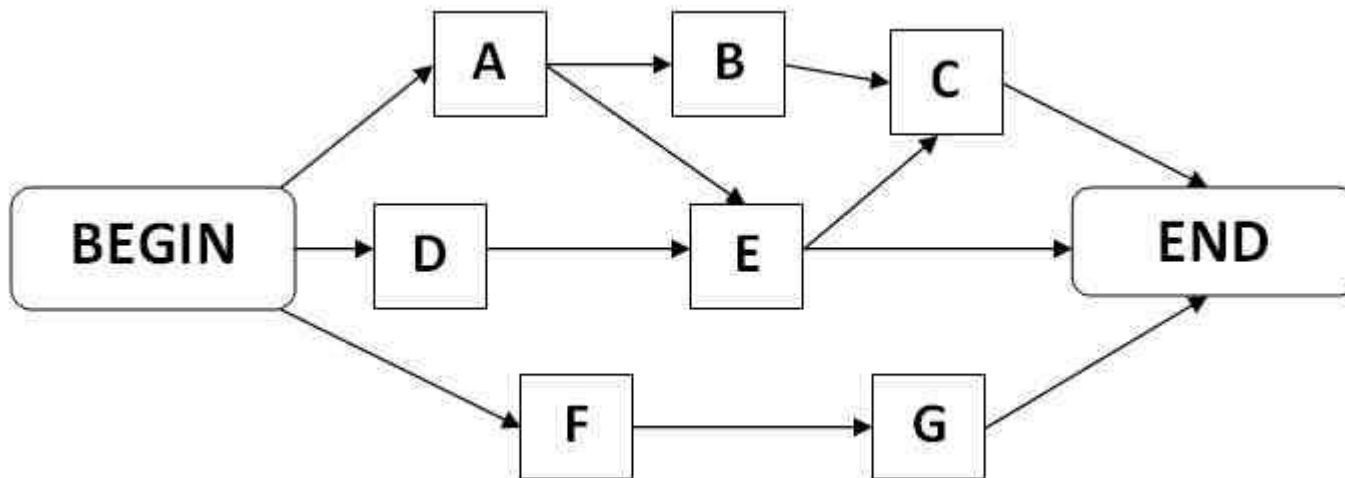
Work Breakdown Structure

- חלוקת הפרויקט לתת משימות הנותנות ביחד את התמונה המלאה

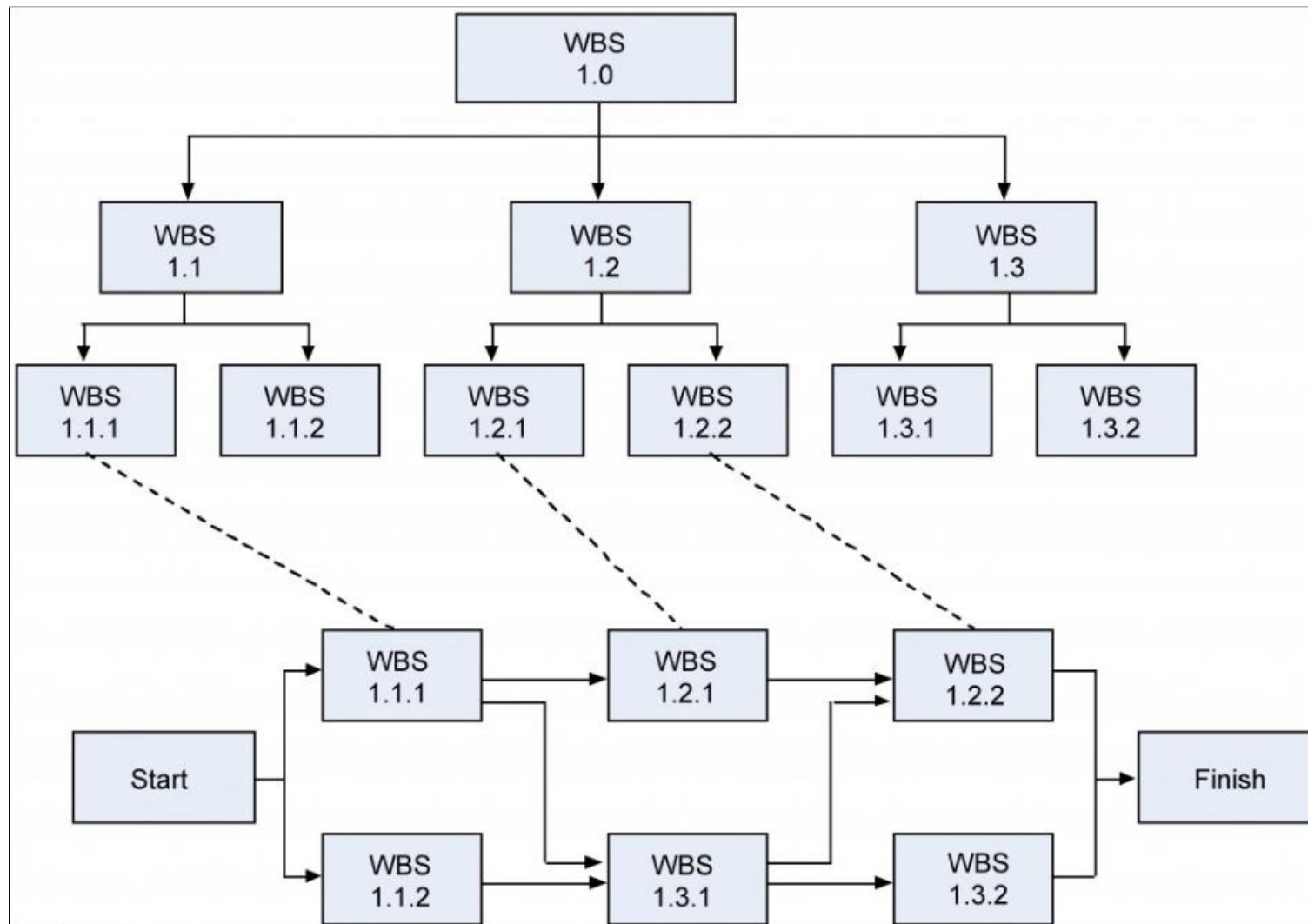
- מאפשר לקבל תמונה מלאה של דרישות הפרויקט ברמת המשימות

project schedule network diagram

- כלי להצגת וניהול שרשרת המשימות בפרויקט
- מראה תלויות בין המטלות
- יכול לסייע לתכנון יעיל, ארגון ובקרת הפרויקט

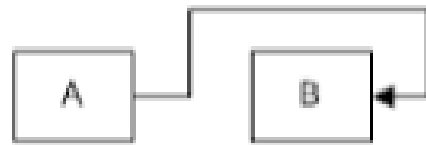
מ-WBS לתרשים רשת

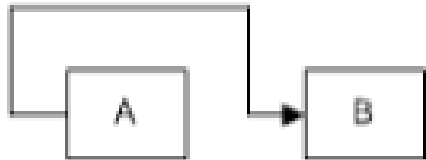
תלות בין משימות

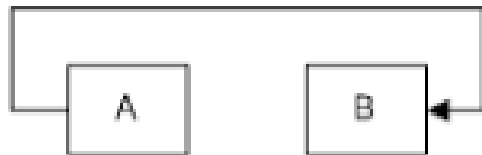
- Finish to Start (FS)
  - B יכול להתחיל רק כאשר A מסתיים
  - זו בדרך כלל ברירת המחדל
  - התלות הנפוצה ביותר

- Finish to Finish (FF)
  - B יכול להסתיים יחד עם A או אחריו (A חייב לסיים קודם)
  - או- B לא יכול להסתיים לפני ש-A מסתיים

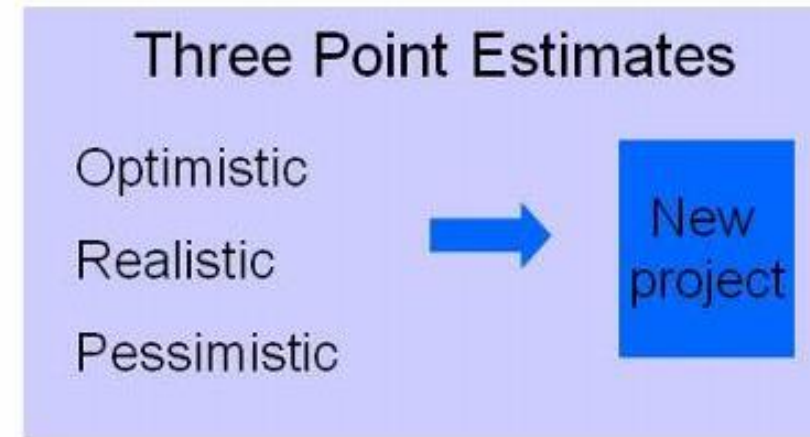
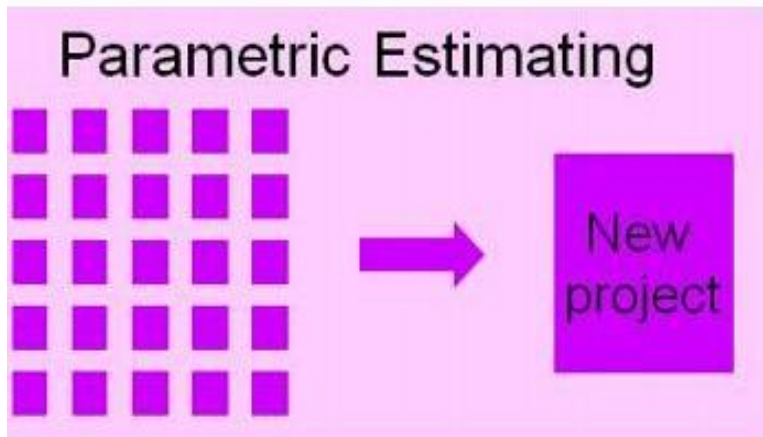
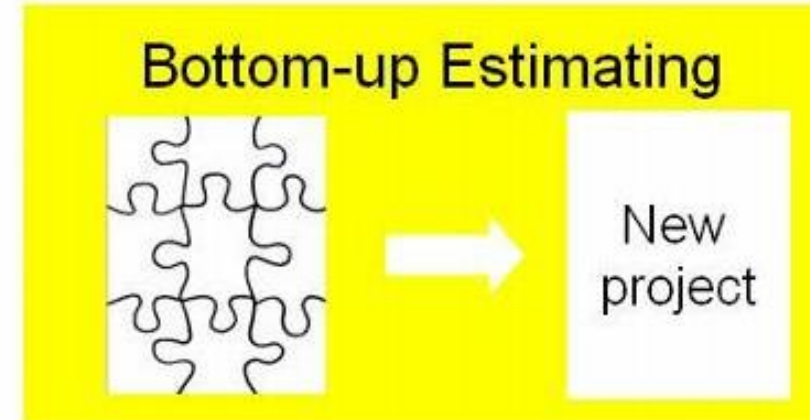
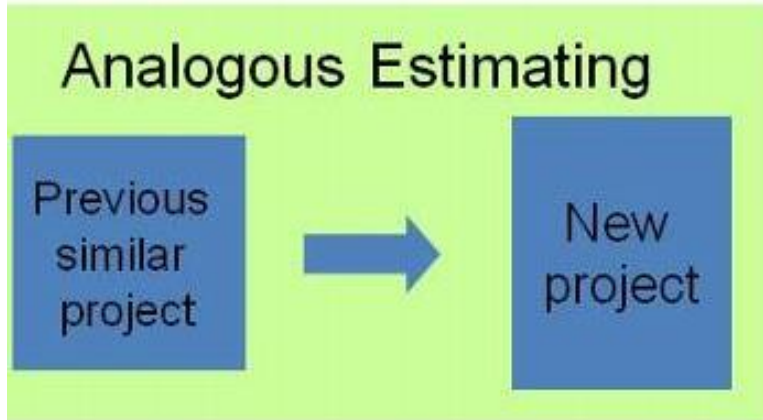
- Start to Start (SS)
  - B יכול להתחיל בו זמנית עם A או אחריו
  - B לא יכול להתחיל לפני A

- Start to Finish (SF)
  - B מסתיים כאשר A מתחיל
  - או- חייבים להתחיל את A בשביל ש-B יוכל להסתיים
  - זהו סוג יחסים נדיר

אומדנים למשך הפעילות

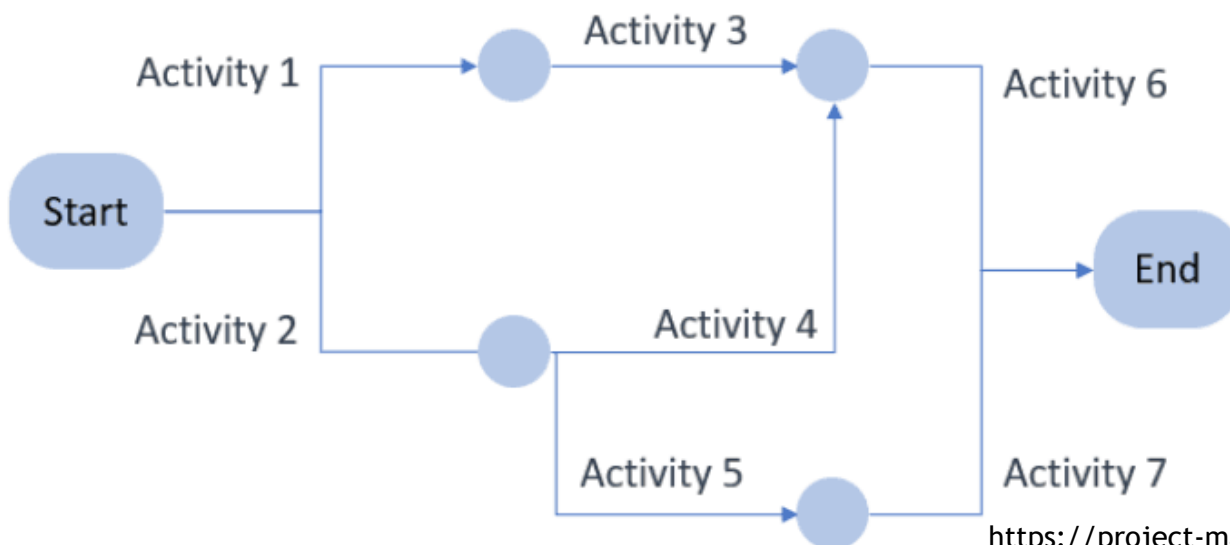

מקדמי בטיחות

מקדמי בטיחות- כדאי או לא? ואיפה?

תרשים PERT

- Program Evaluation Review Technique
- נוצר בשנות החמישים כדי לסייע בניהול ייצור כלי נשק בצי האמריקני
- מסייע בקביעת אומדנים של עלות וזמן של משימות בפרויקט
- נקרא גם 'activities on arrows' (AOA) method

נוסחת PERT

תרשים PERT מטפל בנושא אומדן הזמן והעלויות:

עבור כל פעילות ניתן לתת 3 אומדנים:

- אופטימי (shortest time)

- פסימי (longest time)

- סביר (likely time)

נוסחת PERT:

$$\frac{\text{shortest time} + 4 * \text{likely time} + \text{longest time}}{6}$$

יתרונות

- מאפשר לנתח ולהעריך את הזמן, העלות והמשאבים שדרושים לפרויקט כולו.
- נותן תמונה מלאה על הפרויקט למנהל הפרויקט ולשאר בעלי העניין
- מאפשר מעקב אחרי ביצוע הפרויקט

מציאת הנתיב הקריטי

- CPM- Critical Path Method
- הגדרה- שרשרת פעילויות הקשורות זו בזו, אשר כל שינוי בזמנים שלהם ישפיע על מועד סיום הפרויקט.
- בפרויקט בו כל המשימות תלויות זו בזו ולא מתבצעות פעולות במקביל, הפרויקט כולו נמצא בנתיב הקריטי.
- בפרויקט בו מתבצעות פעולות במקביל, ישנם מספר נתיבים, נוצרים מרווחים (slacks) המאפשרים לדחות פעילויות מסוימות בלי לדחות את סיום הפרויקט.
- משך הזמן של הנתיב הקריטי הוא גם המשך המינימלי של הפרויקט

התחלה וסיום של פעילות

- Early start - התאריך המוקדם ביותר בו משימה יכולה להתחיל ביחס לתלויות.
- Early finish - התאריך המוקדם ביותר בו משימה יכולה להסתיים בהתייחס לתלויות
  - חישוב - $\text{Early start} + \text{Duration}$
- Late start - התאריך המאוחר ביותר בו משימה יכולה להתחיל בלי לדחות את מועד סיום הפרויקט.
  - חישוב - $\text{Late finish} - \text{duration}$
- Late finish - התאריך המאוחר ביותר בו משימה יכולה להסתיים בלי לדחות את מועד סיום הפרויקט.
  - חישוב - ה-LS המינימלי מבין המשימות העוקבות (במשימה האחרונה LF שווה ל-EF)

Slack

- זמן שבו המטלה יכולה להמתין ללא עיכוב בפרויקט

- חישוב ה-slack למשימה:

Late start – Early start

- כמה slack יש למשימות על הנתיב הקריטי??

דוגמא

נתונה טבלת המטלות בפרויקט מסוים:

אומדן זמן			תלויות	תיאור	מטלה
פסימי	סביר	אופטימי			
6	4	2	--	ביצוע סקר שוק	A
9	5	3	A	עיצוב אייקונים	B
7	5	4	A	תכנון המערכת	C
10	6	4	B, C	עיצוב מסכים	D
7	5	4	C	קידוד מודול 1	E
8	4	3	C	קידוד מודול 2	F
8	5	3	E	קידוד מודול 3	G
10	7	5	E, F	קידוד מודול 4	H
12	9	4	D, G, H	אינטגרציה ובדיקות	I

המשך דוגמא

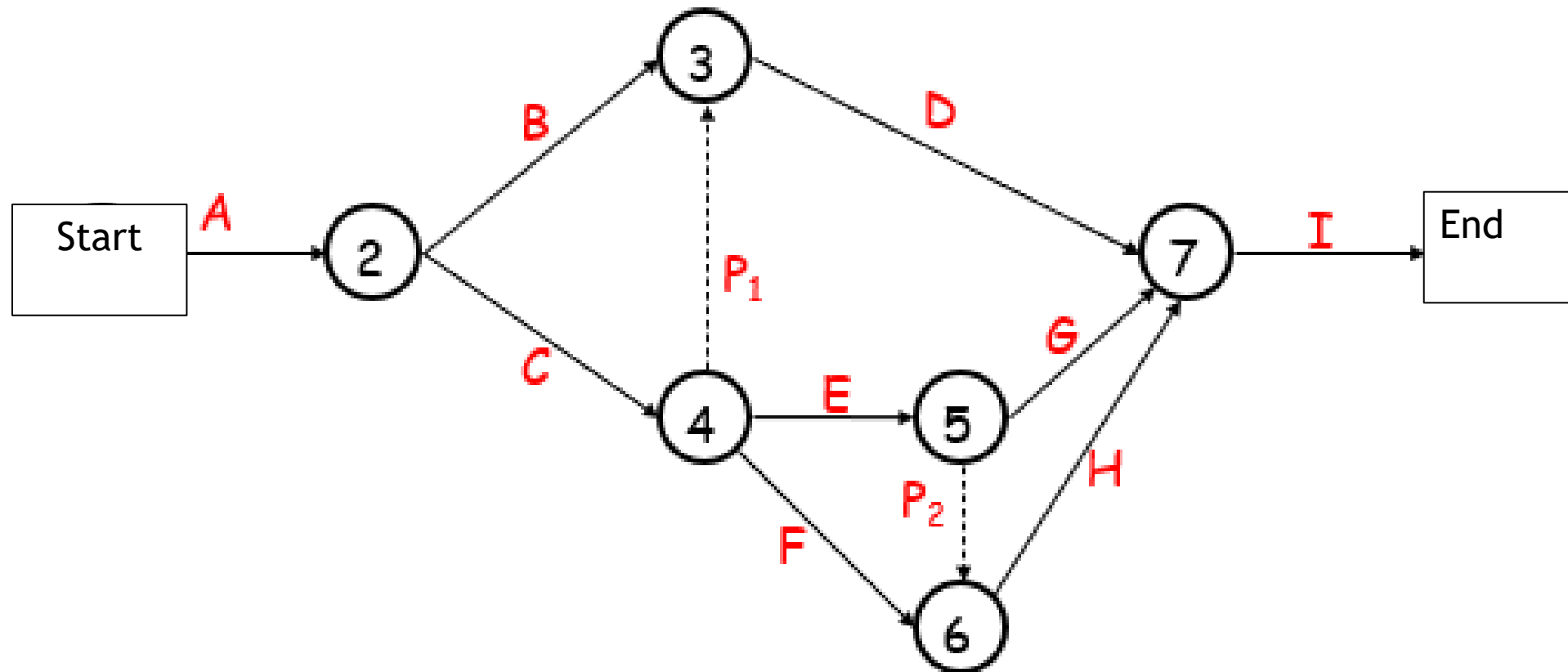
נרצה לעזור למנהל הפרויקט בתיכנון הפרויקט ונבצע את הפעולות הבאות:

- אומדן זמנים לפי נוסחת pert
- לשרטט תרשים רשת
- לחשב את 4 סוגי הזמנים-early start, early finish, late start, late finish
- לחשב את ה-slack
- למצוא את הנתיב הקריטי, מה המשכו?

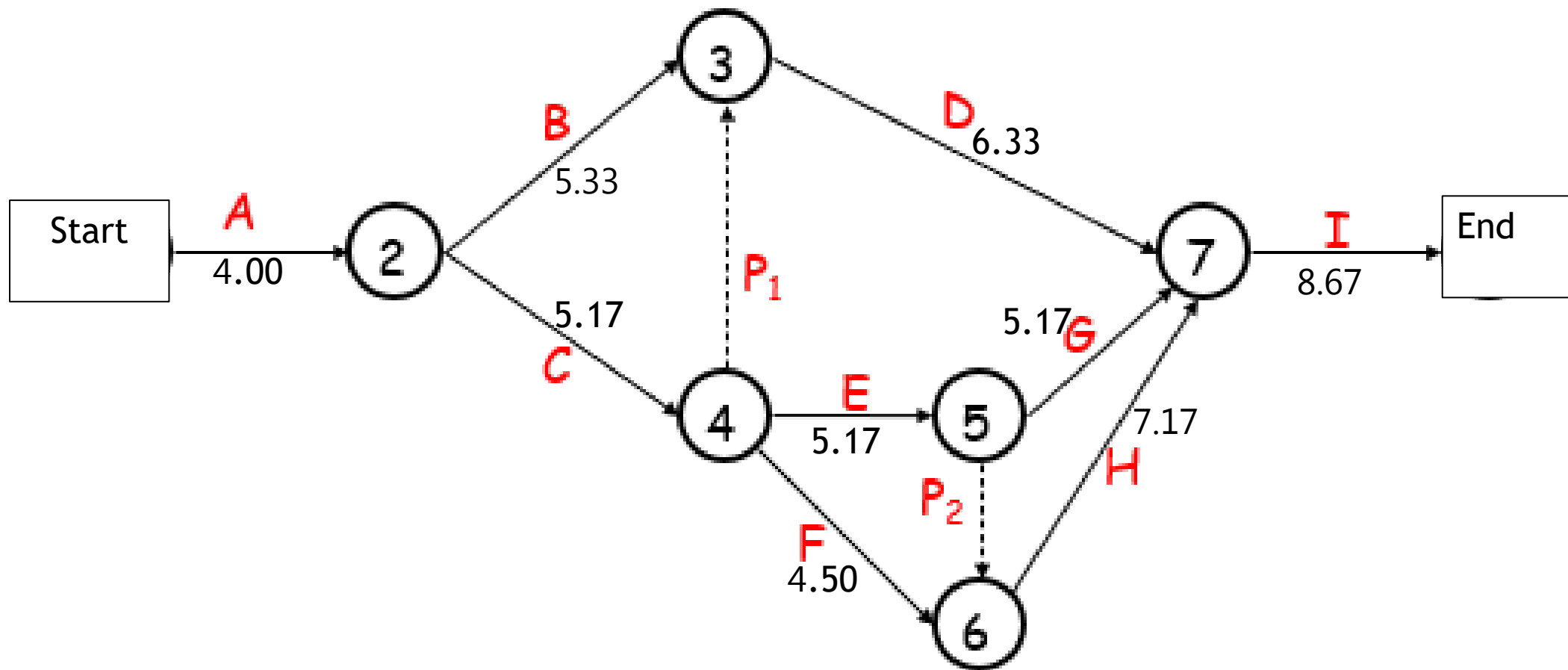
חישוב נוסחת Pert

מטלה	תיאור	תלויות	אומדן זמן			זמן צפוי	עיגול
			אופטימי	סביר	פסימי		
A	ביצוע סקר שוק	--	2	4	6	4.00	4
B	עיצוב אייקונים	A	3	5	9	5.33	6
C	תכנון המערכת	A	4	5	7	5.17	6
D	עיצוב מסכים	B, C	4	6	10	6.33	7
E	קידוד מודול 1	C	4	5	7	5.17	6
F	קידוד מודול 2	C	3	4	8	4.50	5
G	קידוד מודול 3	E	3	5	8	5.17	6
H	קידוד מודול 4	E, F	5	7	10	7.17	8
I	אינטגרציה ובדיקות	D, G, H	4	9	12	8.67	9

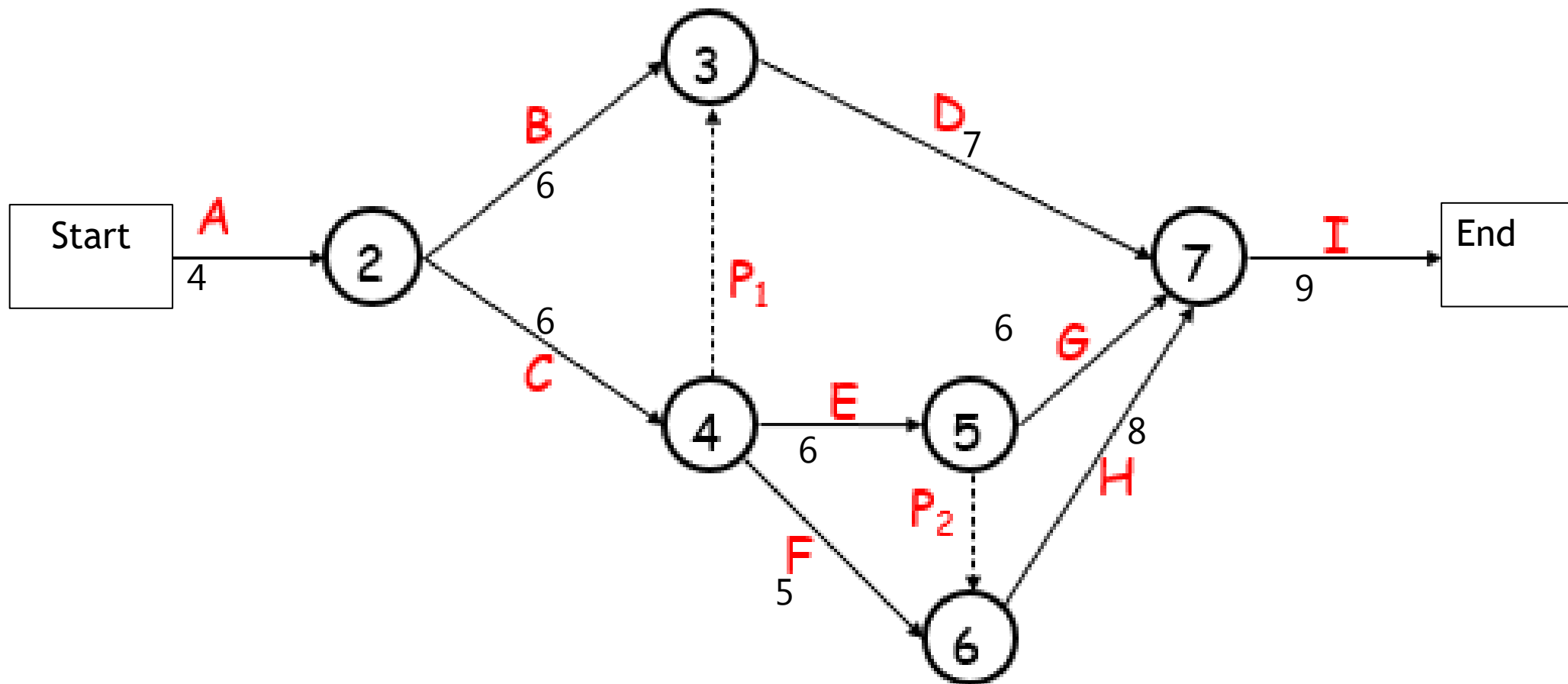
תרשים PERT

תרשים PERT כולל משך הפעילויות

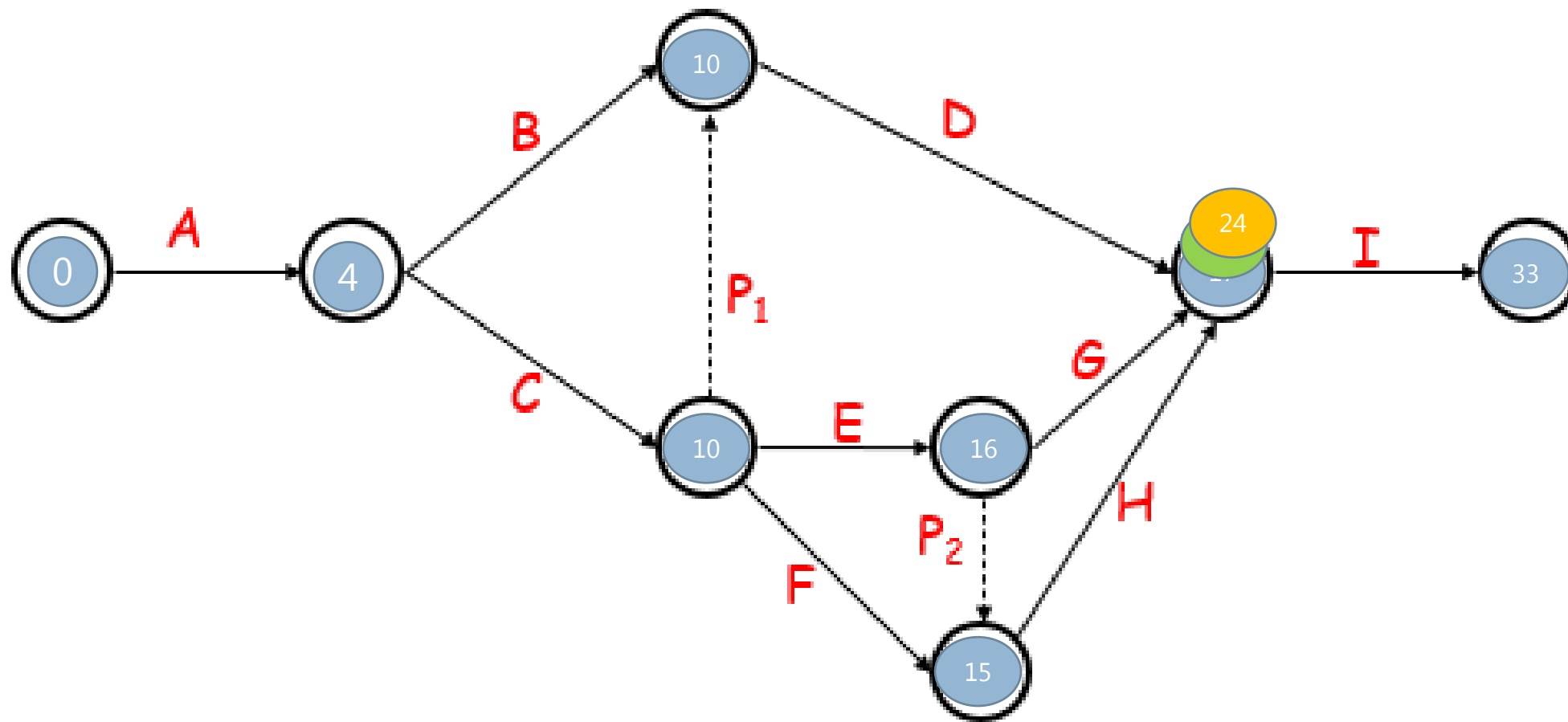

תרשים PERT כולל משך הפעילויות

מציאת הנתיב הקריטי

תרשים PERT ומשך הפרויקט

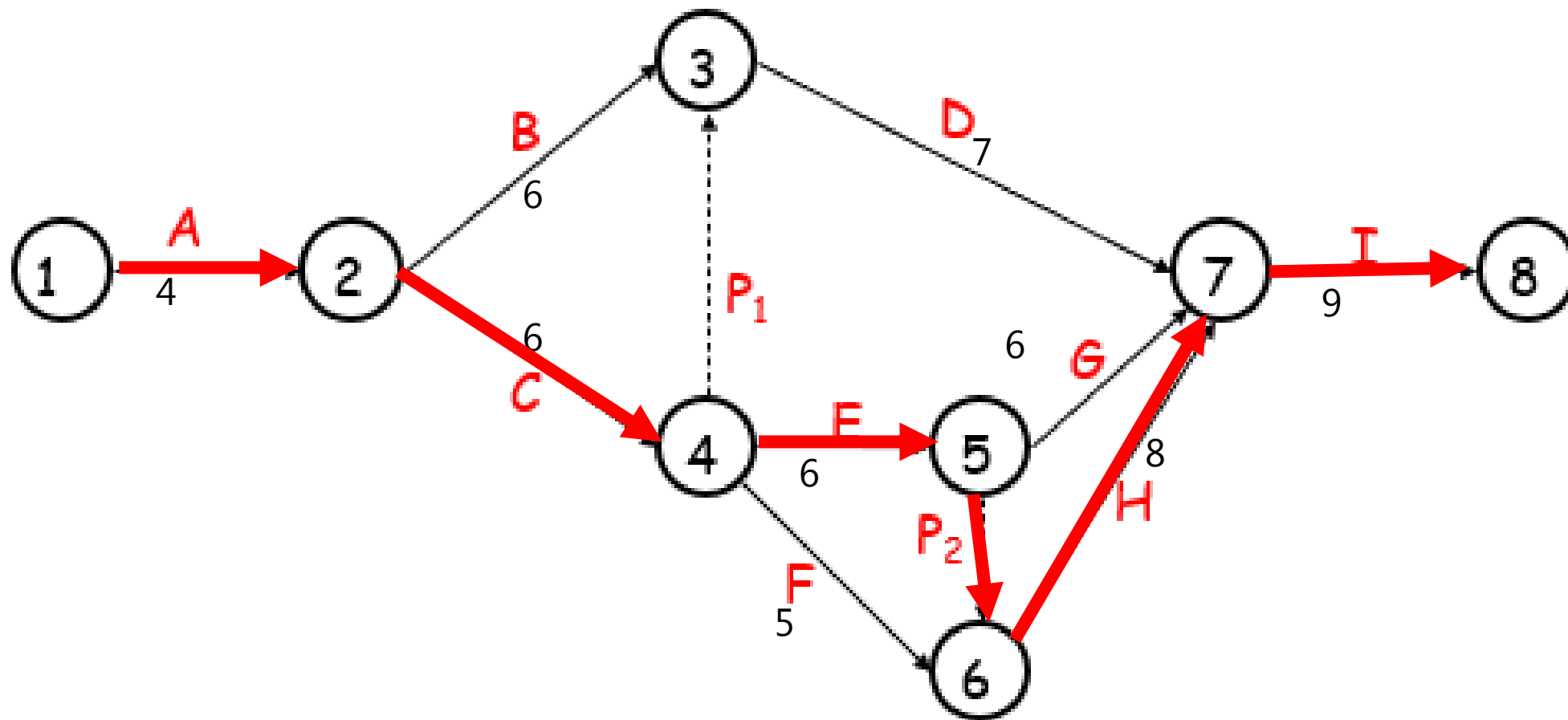

התחלה וסיום של הפעילויות

Slack	Late Finish	Late Start	Early Finish	Early Start	משך	תלויות	מטלה
0	4	0	4	0	4	--	A
5.85	17	11	10	4	6	A	B
0	10	4	10	4	6	A	C
5.85	24	17	17	10	7	B, C	D
0	16	10	16	10	6	C	E
0.67	16	11	15	10	5	C	F
7.17	24	18	22	16	6	E	G
0	24	16	24	16	8	E, F	H
0	33	24	33	24	9	D, G, H	I

תרשים כולל הנתוב הקריטי

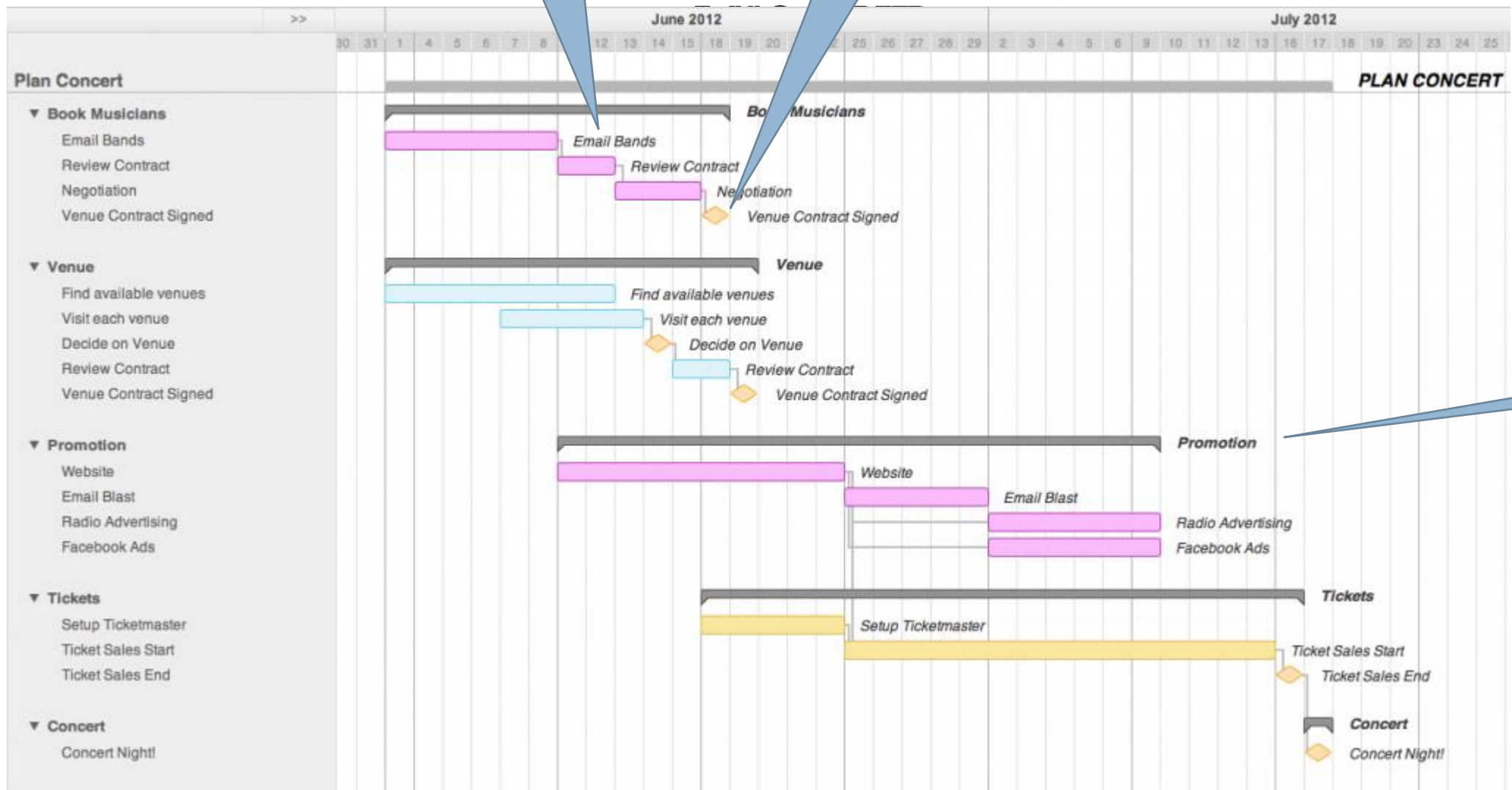

תרשים Gantt

- הומצא בתחילת המאה ה-20
- השיטה הנפוצה ביותר להצגת לוח הפרויקט
- הציר האופקי מייצג את הזמן
- הציר האנכי מייצג את חבילות העבודה
- זה התרשים השימושי ביותר ע"י מנהלי פרויקטים

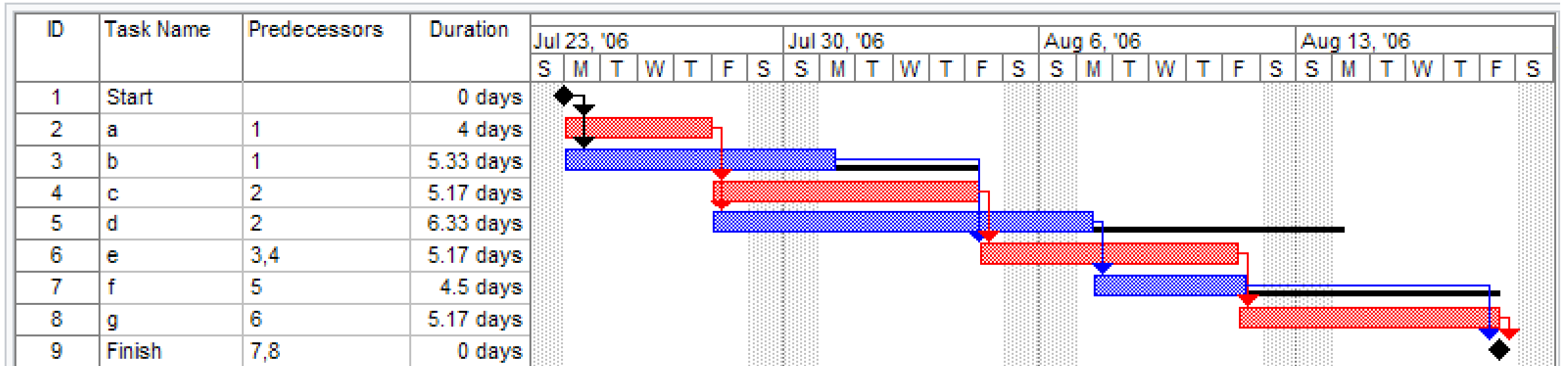
חבילות עבודה

אבן דרך

ערסל

תרשים גאנט

שלב הביצוע

- השלב הכי מקושר למנהל הפרויקט
- בשלב זה המנהל אחראי על:
  - סיפוק תוצרים ללקוח
  - מיקוד חברי הצוות במשימות
  - שמירה על המשאבים המוקצים
  - עמידה על הוצאה לפועל של התיכנון
  - התאמה לכל חבר צוות את המשימה שמתאימה לו
  - הסבר על המשימות - לדאוג שהכל מובן ואם לא לדאוג להדרכה
  - יצירת קשר עם הלקוחות, חברי הצוות וההנהלה
- הביצוע תלוי במידה רבה בשלב התיכנון

שלב הבקרה

תהליך מתמיד של השוואה בין הביצוע לבין התכנון תוך נקיטת פעולות מתקנות על מנת להקטין פערים בלתי רצויים

סוגי בקורות בפרויקט:

- בקרת תכולה
- בקרת לו"ז
- בקרת תקציב
- בקרת סיכונים
- בקרת איכות
- בקרת שינויים

דרכים לצמצום הלו"ז

▪ Re-estimation

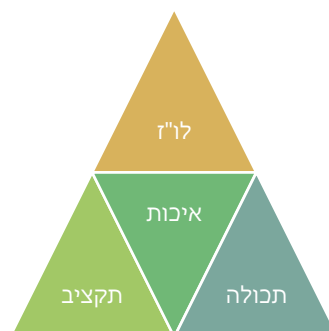
- בדיקה מחודשת של ההנחות, דברים שלא היו ידועים בזמנו וכו'

▪ Crashing

- הוספת יותר משאבים לנתיב הקריטי, תוך שמירה על התכולה
- דורש הגדלה של התקציב

▪ Fast Tracking

- ביצוע מטלות בנתיב הקריטי במקביל
- מגביר סיכונים וסיבוכיות
- לא אידיאלי, אבל אפשרי ושימושי לעיתים
- משולש האילוצים - להוריד באיכות או לצמצם תכולה

ערך מזוכה

- הביצועים הנוכחיים הם האינדיקטור הטוב ביותר לבדיקת הביצועיים העתידיים, ולכן , באמצעות ניתוח המגמה, ניתן לחזות את עלות הפרויקט ואיחור בלו"ז בשלב מוקדם של הפרויקט.
  - השיטה הנפוצה ביותר היא שיטת ערך מזוכה- Earned Value Method
  - בשיטה זו מתרגמים את תכולת העבודה למונחים כספיים
-
- ביצוע מעקב אחרי התקדמות הפרויקט ובדיקה האם אנחנו מקדימים או מאחרים בלו"ז של הפרויקט והאם אנחנו במסגרת התקציב או חורגים ממנו.

כיצד?

- בחינת הערך המזוכה תמיד נעשית סביב **נקודת בקרה ספציפית**, נקבעת נקודת חיתוך בזמן (למשל: היום), אשר מהווה נקודת ייחוס אחידה לכל הפרמטרים השונים.
- השיטה למעשה תקפה רק לאחר שהפרויקט החל.
- כל החישובים נעשים ברמת הפעילות ונסכמים באופן אגרגטיבי לרמת הפרויקט כולו.

נתונים ומשתנים

נתונים שמנהל הפרויקט מגדיר ומעדכן לכל פעילות:

- BAC - Budget At Completion - סך הכל העלות המתוכננת לפעילות
- AC - Actual Cost - סך הכל ההוצאות שהצטברו בפועל (עד לנק' הבקדה)

נתונים ומשתנים

פרמטרים המחושבים בהתאם לדיווחי ההתקדמות בפועל של כל פעילות:

סימון	משמעות	איך מחושב
PV	Planned Value	% זמן הביצוע בתכנון * BAC
EV	Earned Value	% זמן הביצוע בפועל * BAC
CV	Cost Variance	$EV - AC$
SV	Schedule Variance	$EV - PV$
CPI	Cost Performance Index	$\frac{EV}{AC}$
SPI	Schedule Performance Index	$\frac{EV}{PV}$
EAC	Estimated At Completion	$\frac{BAC}{CPI}$
ETC	Estimated To Complete	$EAC - AC$
VAC	Variance At Completion	$BAC - EAC$

דוגמא

הפרויקט- פיתוח פרויקט בעלת 4 משימות.
בכל יום מבוצעת משימה אחת וההוצאות המתוכננות לכל משימה הן \$1000.
התכנון הוא לפתח משימה אחרי משימה

היום הוא סוף היום **השלישי**.

סטטוס:

יום 1: המשימה הושלמה. ההוצאות היו \$1000
יום 2: הייתה מעט גלישה לבוקר היום השלישי. ההוצאות למשימה היו \$1200
יום 3: התחילו בפיתוח בשעות הבוקר המאוחרות. הושלמה רק מחצית המשימה. ההוצאות היו \$600.

חשבו את הערכים והמדדים שראינו

$$CPI = \frac{EV}{AC}$$

$$PV = BAC * \% \text{ זמן הביצוע בתכנון}$$

$$SPI = \frac{PV}{BAC} = \frac{EV}{BAC}$$

$$EV = BAC * \% \text{ זמן הביצוע בפועל}$$

$$AC = \frac{EV}{CPI}$$

$$CV = EV - AC$$

$$SV = EV - PV$$

$$VAC = BAC - EAC$$

דוגמא

- $BAC = 1000 + 1000 + 1000 + 1000 = 4000\$$

- $AC = 1000 + 1200 + 600 = 2800$

- $PV = 1000 + 1000 + 1000 = 3000$

- $EV = 1000 + 1000 + 500 = 2500$

- $CV = 2500 - 2800 = -300$

- $SV = 2500 - 3000 = -500$

- $CPI = 2500 / 2800 = 0.893$

- $SPI = 2500 / 3000 = 0.833$

- $EAC = 4000 / 0.893 = 4479$

- $ETC = 4479 - 2800 = 1679$

- $VAC = 4000 - 4479 = -479$

שלב הסגירה

- שלב זה קורה אחרי שמספקים ללקוח מוצר (או תוסף וכו')
- בשלב זה עושים ניתוח על התהליך שעברו חברי הצוות:
  - מה עבד?
  - מה לא עבד?
  - למה?
  - איך המנהל יכול להשתפר?
  - וכו'
- כדי ליצור צוות ותהליך יותר טוב להבא